

ถาม - ตอบ

การสัมมนาเพื่อสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

สำหรับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของรัฐในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

วันจันทร์ที่ 3 กรกฎาคม 2549

ณ จังหวัดจันทบุรี

คำถาม

ผู้ว่าราชการจังหวัด ตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย กรณีที่เจ้าหน้าที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง โดยแจ้งคำสั่งผ่านอำเภอ เพื่อแจ้งคณะกรรมการทราบผลการสอบสวน คณะกรรมการมีความเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้มีความผิดทางวินัยจริง จึงรายงานผลการสอบสวนให้ผู้ว่าฯ ทราบ ขณะนี้เรื่องอยู่ระหว่างการตรวจสำนวนของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ถ้าดูคำถามแค่นี้ตอบได้เลยว่าเรื่องยังไม่จบ เมื่อเรื่องยังไม่จบเป็นดุลพินิจของหน่วยงาน และต่อไปผู้ถูกกล่าวหาได้ยื่นหนังสือต่อคณะกรรมการสอบสวน เพื่อขอคัดสำเนาเอกสารและผลการสอบสวน คณะกรรมการสอบสวนพิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า ไม่สามารถให้ข้อมูลได้เนื่องจากเรื่องยังไม่ยุติ ก็มีความเห็นคล้ายกัน หากเปิดเผยจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ จึงเสนอเรื่องผ่านอำเภอ นายอำเภอพิจารณาแล้วเห็นตามที่คณะกรรมการได้วินิจฉัย และรายงานท่านผู้ว่าฯ ทราบ คำถามถามว่า ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องยื่นเรื่องขอข้อมูลข่าวสารต่อใคร และใครเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาให้ความเห็น

ผอ. สขร.

เมื่อเรื่องอยู่กับท่านผู้ว่าฯ ก็ต้องขอกับผู้ว่าฯ โดยหลักการแล้วนั้น เรื่องยังไม่ยุติ ถ้าหน่วยงานไม่ให้ยังงี้ก็คงไม่มีสิทธิได้ มันเป็นดุลพินิจของหน่วยงานว่าจะให้หรือไม่ให้ อาจจะให้เพียงเล็กน้อย หรือส่วนหนึ่ง หรือส่วนย่อยก็ได้ ถ้าถามว่ามีการปฏิเสธแล้วขั้นตอนต่อไปจะต้องยื่นหนังสืออุทธรณ์ต่อใคร เมื่อท่านถูกปฏิเสธ ท่านก็ยื่นต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้เลย ทำหนังสือถึงคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เรื่องจะเข้าไปที่สำนักงาน สำนักงานจะเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาส่งเรื่องอุทธรณ์ไปยังคณะกรรมการวินัยฯ สาขาใด สาขาหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องโดยเฉพาะเรื่องวินัยคือ สาขาสังคม เราจะส่งให้คณะกรรมการวินัยฯ สาขาสังคมเป็นผู้พิจารณา ตรงนั้นท่านจะได้มากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการ ซึ่งในบางครั้งในหลักการนั้น ถ้าเรื่องยังไม่ยุตินั้นก็จะยังไม่ให้ หรือให้เพียงบางส่วน แต่ถ้าท่านมีความจำเป็นจริงๆ คณะกรรมการฯ อาจจะให้ได้ทั้งหมดเลย ตรงนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของผู้ขอและรายละเอียดของเรื่องที่ขอนั้นๆ

คำถาม

หากมีเจ้าหน้าที่มาขอทราบรายละเอียดโดยทนายความ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ เช่น จำนวนที่ดิน จำนวนเครื่องจักร และทรัพย์สินอื่นๆ ต้องมีเอกสารจากศาลมาประกอบคำขอด้วยหรือไม่

พันตำรวจโท วัชรฯ

โดยสรุปในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลให้กับลูกหนี้ เคยมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยฯ เมื่อประมาณปี 2542 ว่า ถ้าเป็นคดีที่ถึงที่สุดแล้ว ศาลมีคำพิพากษาให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาแล้ว เจ้าหน้าที่ถึงจะสามารถไปสืบหาสอบถามทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ ซึ่งเป็นกรณีของการไปขอข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของลูกหนี้ เช่น ไปขอจากสำนักงานที่ดิน แต่ว่าลูกหนี้ถือครองทรัพย์สินเท่าไร เพื่อจะบังคับทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ต่อไป แต่ว่าภายหลัง คณะกรรมการวินิจฉัยฯ ก็เคยมีคำวินิจฉัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรณีของการที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาไปขอทราบเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้จากสำนักงานประกันสังคม ปรากฏว่าคณะกรรมการวินิจฉัยฯ มีความเห็นว่าสำนักงานประกันสังคมไม่ได้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้โดยตรง แต่เป็นการขอทราบที่อยู่เพื่อจะใช้ไปสืบต่อไป คณะกรรมการวินิจฉัยฯ จึงสั่งไม่เปิดเผยข้อมูล เกี่ยวกับเรื่องจำนวนเครื่องจักร อาจจะบอกถึงความสามารถกำลังการผลิตต่างๆ ซึ่งเป็นความลับทางการค้าหรือธุรกิจของผู้ประกอบการ หน่วยงานก็สามารถใช้เป็นดุลพินิจประกอบในเรื่องของการจะไม่เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องในส่วนนี้ ก็จะไปโยงกับความลับในการดำเนินธุรกิจดังกล่าว

คำถาม

วิธีคิดคำนวณราคากลางงานก่อสร้างของ อบต. จนได้มาซึ่งราคากลางสามารถเปิดเผยได้หรือไม่ เนื่องจากมีข้อปลีกย่อยมาก และหากให้กับผู้ขอข้อมูลซึ่งเป็นผู้มาซื้อของสอบราคา รายใดรายหนึ่งจะเป็นการไม่ยุติธรรมกับรายอื่นหรือไม่อย่างไร

พันตำรวจโท วัชรฯ

วิธีคิดคำนวณราคากลาง มีมติคณะรัฐมนตรีว่า ให้ใส่ ราคากลางให้อยู่ในประกาศประกวดราคาหรือสอบราคางานก่อสร้างได้เลย ส่วนการคำนวณราคากลางมติคณะรัฐมนตรีบอกว่า ให้ผู้สนใจสามารถติดต่อขอจากหน่วยงานเจ้าของเรื่อง ถ้าเราเห็นว่าเพื่อเกิดความยุติธรรมถ้ามีผู้ซื้อของรายใดมาขอทราบวิธีการคำนวณราคากลาง เราก็ควรเปิดเผยให้กับประชาชนหรือผู้ซื้อรายอื่นๆ ให้ทราบ แต่ถ้าหากอยากทราบวิธีคำนวณราคากลางสามารถขอได้จากหน่วยงานเจ้าของเรื่องด้วย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

คำถาม

นายก อบต. ขอข้อมูลจากจังหวัดหรือกรมส่งเสริมฯ ในฐานะผู้แทน อบต. ตาม พ.ร.บ. นี้ได้หรือไม่ ถ้าได้ต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือไม่ เช่น การขอรายงานการประชุมผู้ว่า CEO

คุณเยี่ยมศักดิ์

ในเรื่องของหน่วยงานของรัฐด้วยกัน ใช้สิทธิตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารราชการฯ ผมขอแนะนำว่าขอให้เป็นเรื่องการประสานงานระหว่างหน่วยราชการด้วยกัน ไม่ใช่เป็นเรื่องของการใช้สิทธิตามกฎหมาย หน่วยงาน ก. ขอข้อมูลจากหน่วยงาน ข. หรือ อบต. ขอข้อมูลจากทางจังหวัด เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานอีกฝั่งก็ตอบกลับมา เป็นการโต้ตอบงานหนังสือหรืองานสารบรรณตามปกติ แต่ถ้าหากเมื่อใดมี

ปัญหาเกิดขึ้นขอให้เป็นการใช้สิทธิในฐานะประชาชน แล้วดำเนินการตามขั้นตอนทั่วไปของ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารตัวนี้

ข้อเสนอแนะ

อยากให้ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของทางราชการอยู่ชั้น 1 ของสำนักงาน เพราะประชาชนส่วนใหญ่จะเกรงใจราชการ ควรทำหนังสือเวียนทุกส่วนราชการตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารฯ ทั่วประเทศ ผมเคยไปเทศบาลแห่งหนึ่ง ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอยู่ชั้น 2 และทางขึ้นลำบากสำหรับผู้สูงอายุ และไม่เป็นการส่งเสริมและอยากให้ทุกจังหวัดมีการจัดศูนย์ข้อมูลข่าวสารตัวอย่าง จังหวัดละแห่ง ให้ทุกส่วนราชการดูงานเพื่อนำไปใช้ดำเนินการต่อไป

ผอ. สขร.

ขอเสริมคำแนะนำนี้ คำแนะนำที่ว่าให้ทำหนังสือเวียนทุกส่วนราชการให้จัดศูนย์ข้อมูลข่าวสารไว้ชั้น 1 นั้น เราคิดว่าจะทำให้ลำบาก เพราะในบางหน่วยราชการจะมีปัญหาเรื่องพื้นที่ ซึ่งอาจจะไม่สามารถจัดทำได้ เพราะฉะนั้นตามกฎหมายเราจึงพยายามให้อยู่ในที่ที่ไปหาหรือสืบค้นได้สะดวก ถ้าสมมติอยู่ชั้น 2 แล้วทางขึ้นก็ไม่ว่ายุที่ไหน หากลำบาก ก็สามารถร้องเรียนได้เช่นกัน จึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่จะต้องจัดไว้ในที่ที่สะดวก ชั้นไหนก็ได้แต่ต้องสะดวกและหาง่าย ในส่วนให้มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารตัวอย่างนั้น เราเคยทำในระยะหนึ่งในราชการส่วนกลางมีหลายๆ หน่วยงานให้กำหนดกันเองว่าจะให้ส่วนไหนเป็นศูนย์ข้อมูลตัวอย่างระยะแรกๆ ก็มีหลายกระทรวงที่เสนอมา แต่ตอนหลังที่เราไม่ค่อยได้ไปตรวจสอบอีกครั้ง ไม่ทราบว่าหน่วยงานตัวอย่างพวกนั้นยังสามารถทำได้ถูกต้องหรือไม่ ซึ่งเร็วๆ นี้เราก็จะต้องออกไปอีก เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยของศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานนั้นๆ และในปัจจุบันมีหน่วยงานหลายแห่งในจังหวัดต่างๆ ซึ่งทำได้ค่อนข้างดี และเราก็ได้ประกาศชมเชยและให้เป็นหน่วยงานตัวอย่าง ซึ่งในการสัมมนาผู้บริหารระดับสูงที่ ดิค ESCAP เราก็มีการมอบใบประกาศชมเชยสำหรับหน่วยงานที่จัดทำศูนย์ข้อมูลได้ดี ซึ่งก็มีหลายแห่งที่สามารถทำได้จนสามารถได้รับใบประกาศอันนี้

คำถาม

กรณีที่บริษัทแห่งหนึ่งปล่อยสินเชื่อ ขอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติบุคคลของเจ้าหน้าที่หน่วยงาน เนื่องจากเจ้าหน้าที่รายนั้นไปยื่นขอกู้สินเชื่อจากบริษัท เราควรจะให้ข้อมูลหรือไม่

คุณเยี่ยมศักดิ์ฯ

โดยหลักแล้วข้อมูลส่วนบุคคลจะให้ก็ต้องได้รับความยินยอม เพราะฉะนั้น ถ้าเจ้าตัวไม่ยินยอมให้ก็ไม่สามารถให้ได้ แต่เนื่องจากเรื่องนี้เป็นเรื่องของการยื่นคำขอกู้สินเชื่อจากบริษัท ซึ่งถ้าเจ้าไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเขาก็ไม่มีโอกาสที่จะได้ เพราะฉะนั้นถ้าบริษัทอยากจะได้ก็ต้องให้เขายินยอมมาก่อน เราจึงจะสามารถเปิดเผยได้

คำถาม

เก็บค่าธรรมเนียม สำเนา การขอรับรองสำเนาถูกต้อง ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน จะปฏิบัติแบบไหน

ผอ. สขร.

อันนี้ดิฉันเข้าใจว่าท่านผู้ถามอยู่กรมที่ดิน เพราะกรมที่ดินเค้าจะมีกฎหมายเฉพาะของเค้า เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมคำขอเอกสารหรือขอรับรองสำเนาต่างๆ ซึ่งมีค่าธรรมเนียมที่กฎหมายระบุไว้อยู่แล้วว่า คำขอเท่าไร ค่าธรรมเนียมเท่าไร แม้ว่าจะแตกต่างกับของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการก็ทำได้ แต่ในหน่วยงานที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะในการเก็บค่าธรรมเนียมต่างๆ ทำไม่ได้ จะต้องเป็นไปตามที่คณะกรรมการ ข้อมูลข่าวสารของราชการกำหนด โดยถ้าเป็นเรื่องของการถ่ายเอกสารสำเนาธรรมดา A4 ก็คือหน้าละ 1 บาท และถ้าเป็นการรับรองเอกสารก็หน้าละ 5 บาท

พันตำรวจโท วรวัฑ

เกี่ยวกับเรื่องกฎเกณฑ์การเก็บค่าธรรมเนียม ในการบริการข้อมูลข่าวสารของราชการนั้น ขอให้ชี้ชัดว่า ประการแรก พิจารณาจากกฎหมายเฉพาะที่กำหนดไว้ อย่างเช่น กฎหมายที่ดิน พ.ร.บ. ทะเบียนราษฎร ก็จะมีกฎหมายค่าธรรมเนียมเฉพาะระบุไว้ว่าเท่าไร ใช้เป็นเกณฑ์แรก แต่ถ้าไม่มีเกณฑ์แรกก็ให้ใช้ เกณฑ์ที่สอง เกณฑ์กลางของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ถ้าไม่มีเกณฑ์ที่สองอีก ก็ให้ใช้เกณฑ์ค่าใช้จ่ายที่เป็นจริง เรามีต้นทุนในการทำเอกสารนั้นขึ้นมาเท่าไร ก็เก็บตามค่าใช้จ่ายที่เป็นจริงเท่านั้น ซึ่งถ้าเปิดดูใน ประกาศคณะกรรมการอยู่ในหลักการข้อ 2 ของประกาศดังกล่าว ต้นทุนเท่าไรก็เก็บตามต้นทุนนั้น ก็สามารถ เก็บค่าธรรมเนียมได้

ผอ. สขร.

เรื่องค่าธรรมเนียมนั้น ถ้าท่านมีวิธีทำสำเนาข้อมูลที่แตกต่างกันหรือแปลกออกไปจากที่ประกาศ คณะกรรมการฯ กำหนด ท่านก็ขอหารือมาที่คณะกรรมการฯ ได้ เช่นสมมติว่า มีผู้มาขอข้อมูลจาก คอมพิวเตอร์ มันไม่ใช่ว่าเปิดแล้วสามารถดึงออกมาได้เลย ต้องมีการจัดทำขึ้นมาใหม่ ซึ่งท่านต้องมี วิธีดำเนินการที่ต่างออกไปจากเดิม หรืออาจจะเป็นการเขียนโปรแกรมขึ้นมาใหม่ ท่านสามารถเรียกเก็บ ค่าธรรมเนียมที่ต่างออกไปจากประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารฯ กำหนดได้ ก็มีหลายหน่วยงานที่ขอเข้ามา และทางเราก็ดูมันดีไป เพราะในแต่ละหน่วยงานที่ขอมานั้นก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นอัตราที่สูงเกินไป เป็นอัตราที่ค่อนข้างจะต่ำกว่าความเป็นจริงด้วยซ้ำ ก็คงไม่มีปัญหาอะไร ในหลายหน่วยงานถามว่า ไม่ขอได้ไหม ท่านไม่ขอ ก็ได้ถ้าไม่มีคนมาร้องเรียน ก็ทำได้แต่ถ้าวันใดมีคนร้องเรียนท่านก็อาจจะมีปัญหา เพราะต้องมาชี้แจงต่อ คณะ กรรมการฯ เพราะฉะนั้นทางที่ดีถ้ามันผิดไปจากที่คณะกรรมการฯ กำหนด ให้ขออนุญาตมา ยกเว้นแต่ว่า หน่วยงานของท่านมีกฎหมายเฉพาะอยู่แล้ว ที่ใช้เป็นปกติอยู่แล้ว

คำถาม

การที่ประชาชนขอข้อมูลโครงการก่อสร้างของเทศบาล และต้องการเอกสารเกี่ยวกับโครงการ ทั้งหมดนั้น สามารถให้ข้อมูลส่วนนี้ได้หรือไม่ อย่างไร

คุณเยี่ยมศักดิ์ฯ

อันนี้ท่านไปดูได้ใน มาตรา 9 บอกว่า ข้อมูลข่าวสารในหน่วยงานของรัฐต้องจัดข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 กำหนดไว้ให้ประชาชนได้ตรวจสอบขอได้ ซึ่งกำหนดอย่างน้อยก็ใน (3) บอกว่า แผนงานโครงการ และงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่กำลังดำเนินการ เพราะฉะนั้นลักษณะที่ถามมาโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ต้องประกาศตามมาตรา 9 ย่อมต้องสามารถเข้าตรวจสอบได้ แต่ถ้าเป็นเรื่องรายละเอียดประกอบโครงการ อันนี้ก็เป็นเรื่องที่เหมาะสมต้องเปิดเผย เพราะอันนี้เป็นเรื่องโครงการที่ใช้เงินภาษีของประชาชน นำไปใช้ในการดำเนินการเพื่อพัฒนาด้านโครงสร้างต่างๆ ในชุมชน เป็นสิ่งที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าขอหรือตรวจสอบได้แน่นอน และหลักของกฎหมายก็ยังวางไว้ให้ดังแสดงด้วยซ้ำไป

เทศบาลมีความจำเป็นหรือไม่ที่ต้องออกระเบียบเทศบาลว่าด้วยข้อมูลข่าวสารตามหนังสือคู่มือฯ ตามความเห็นส่วนตัวผมเห็นว่า มันอยู่ที่ความเหมาะสมมากกว่า หลักคือว่ามันควรจะสร้างให้เป็นวัฒนธรรมประเพณีว่า ข้อมูลข่าวสารของราชการมันต้องเปิดเพื่อแสดงความโปร่งใส เพราะฉะนั้นมันเป็นวัฒนธรรมที่ไม่ต้องมีระเบียบแต่ควรปฏิบัติด้วยซ้ำไป บริการให้ประชาชนได้ประทับใจ แต่สำหรับหน่วยงานใหญ่ๆ เช่น เทศบาลขนาดใหญ่อาจจะมีข้อมูลข่าวสารเยอะ มีคนมาใช้บริการเยอะ อาจจะต้องวางระเบียบกฎเกณฑ์ เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนวุ่นวาย ก็อาจดูเอาความเหมาะสมเป็นหลัก และเปรียบเทียบสัดส่วนให้พอเพียงกับหลายๆ ปัจจัย และทำด้วยหัวใจจะดีที่สุด

คำถาม

พวกบริษัทประกันภัยต่างๆ มาขอข้อมูลส่วนบุคคลต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเปิดให้ดูได้หรือไม่

พันตำรวจโท วรทัต

เวลาพวกประกันเข้ามาขอคุณนั้น ให้เราขอคุณกรรมกรรม ขอคุณตัวจริงไม่ใช่สำเนา เพราะในกรมทัณฑ์ มันจะมีข้อสัญญาในกรมทัณฑ์ ที่ระบุว่า ผู้เอาประกันก็คือเจ้าหน้าที่ ที่ไปทำประกันไว้นั้น ยินยอมให้ผู้รับประกันก็คือ บริษัทประกัน ตรวจสอบข้อมูลต่างๆ ได้ อันนี้ถือเป็นคำยินยอมล่วงหน้า ตามมาตรา 24 ของ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการฯ กำหนดไว้อยู่แล้วว่า หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลไม่ได้ ถ้าปราศจากคำยินยอมที่เป็นหนังสือที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่ไว้ไว้ก่อนหรือขณะนั้นก็ได้ ดังนั้นในกรมทัณฑ์ข้อความดังกล่าวถือเป็นคำยินยอมที่ไว้ล่วงหน้า ที่ผมบอกว่าให้ดูตัวจริง เพราะเกรงว่าถ้าเกิดเป็นสำเนาอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงข้อความ หรือปลอมแปลงลายเซ็นได้ ถ้าถูกต้องก็สามารถเปิดเผยข้อมูลให้กับบริษัทประกันได้

คำถาม

เอกสารข้อมูลที่ใส่เพิ่ม ในมาตรา 9 (1) – (8) มีอายุ 1 ปีทุกข้อเลยหรือเปล่า

ผอ. สขร.

ความจริงคือเราต้องการให้ใส่ไว้อย่างน้อย 1 ปีให้ประชาชนได้มีโอกาสได้ตรวจสอบ แต่ที่กฎหมายกำหนดจริงๆ นั่นคือ ประกาศประกวดราคา สอบราคาและผลการจัดซื้อจัดจ้าง อันนั้นคือต้อง 1 ปี

คุณเยี่ยมศักดิ์ฯ

ถ้าดูตามมาตรา 9 มีอยู่วงเล็บ 3 วงเล็บเดียวที่ 1 ปี คือใน 1 ปีที่ดำเนินการนอกนั้นต้องอยู่ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้ตลอดเวลา เพราะบางอย่างเป็นเรื่องที่ประชาชนควรจะรู้ เช่น ผลการพิจารณาที่มีผลโดยตรงต่อเอกชน พิจารณาดังหลายเรื่อง บางเรื่องมีคนมาขอผ่านไปตั้งหลายปีแล้วค่อยมาขอก็มี ก็เป็นเรื่องที่ควรจะต้องแสดงไว้ตลอดเวลา อย่างคู่มือการปฏิบัติงานถ้ามันไม่เปลี่ยนแปลงเลย ก็ควรจะมีโอกาสให้ประชาชนได้สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

ผอ. สขร.

ถ้าเรามีที่เก็บเพียงพอก็ควรเก็บไว้เรื่อยๆ ในมาตรา 3 แผนงาน โครงการ งบประมาณ ก็ต้อง 1 ปี ในมาตรา 9 (8) ก็ 1 ปี นอกนั้นก็ขึ้นอยู่กับความจำเป็น ถ้ามีไม่มากเกินไปก็เก็บเอาไว้เรื่อยๆ เพราะคนสามารถที่จะศึกษาได้ตลอด เพราะผลการพิจารณามันสามารถใช้ได้ทุกยุคทุกสมัยว่า แต่ละหน่วยงานนั้นมีหลักการว่าอะไรและอย่างไร

พันตำรวจโท วัชรฯ

ทางสำนักงานฯ เคยไปตรวจการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดข้อมูลตามมาตรา 9 ไว้ที่หน่วยงานต่างๆ ของรัฐ และพบปัญหาว่าครั้งแรกที่มีการปฏิบัติตามกฎหมายนี้ก็มีการทำกันดีเป็นส่วนใหญ่ แต่พอเวลาผ่านไปช่วงหนึ่งปรากฏว่า หน่วยงานไม่ค่อยเอาข้อมูลใหม่ๆ เข้าไปจัด ไม่มีการ update ข้อมูล หรือบางทีก็เกิดการสูญหายก็มี จนภายหลังคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารฯ ได้พิจารณาแล้วก็เสนอคณะรัฐมนตรีว่า ถ้าหน่วยงานไหนมีการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet ทำ Homepage หรือมี Website เป็นของตัวเอง ให้นำข้อมูลที่กฎหมายกำหนดไว้นั้น ไปใส่ไว้ด้วยเพื่อเป็นการเผยแพร่และก็สามารถเก็บไว้ได้อย่างคงทน Update ข้อมูลเพิ่มเติมได้เรื่อยๆ เพิ่มเติม ทำให้ข้อมูลมีอยู่ตลอดเวลาและสามารถปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่ตลอด

คำถาม

หน่วยงานของผมเป็นหน่วยงานใหม่ ยังไม่มี Website เป็นของตัวเอง แต่บุคลากรในหน่วยงานสามารถทำ Website แต่ไม่ Server สำหรับใส่ข้อมูล ไม่ทราบว่าจำเป็นไหมที่จะต้องทำ Website ของหน่วยงานเป็นของตัวเอง

ผอ. สขร.

ถ้าเราทำตามกฎหมายกำหนดในเรื่องการจัดข้อมูลใส่แฟ้มไว้ให้เรียบร้อยแล้ว แล้วเราไม่ได้เอาข้อมูลใส่ Website ก็ไม่เป็นไร ที่เรานำข้อมูลใส่ Website เป็นการเสริมเรื่องการบริการให้แก่ประชาชน เพื่อจะได้เข้าถึงข้อมูลที่ต้องเปิดเผยอยู่แล้วและที่เขาต้องการได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น ถ้ามี Website จะต้องแสดงใน Website ด้วยถ้ายังไม่มีก็ยังไม่เป็นไร แต่ว่าในแฟ้มต้องมี

พันตำรวจโท วัชรฯ

หากคิดในเรื่องของวิสัยทัศน์ของการบริหารการจัดการรวมทั้งนโยบายของรัฐในเรื่องของ E – Government ในความเห็นส่วนตัว ผมเห็นว่า หน่วยงานทุกหน่วยงานควรจะจัดทำขึ้น แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณต่างๆ ของเราด้วย หน่วยงานราชการปกติก็พยายามทำกันอยู่แล้ว แต่หน่วยงานของทางท้องถิ่น

ผมเชื่อว่า ถ้าสามารถทำได้มันจะกลายเป็นจุดขายในการบริการประชาชนของท้องถิ่นของชุมชนได้ จะเป็นการดีมากเลยทั้งในความเร็วและความทันสมัย

คำถาม

ได้ชมภาพยนตร์ต่างประเทศอยู่เรื่องหนึ่ง ชื่อเรื่อง Insider ซึ่งก็น่าจะเป็นชื่อเรื่องที่บ่งบอกถึงความลับในองค์กรโดยเฉพาะความลับที่มีผลกระทบต่อสาธารณชน ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชารณั้น มีมาตรการในการคุ้มครองพยานกรณีที่ถูกเรียกมาให้ปากคำต่อคณะกรรมการวินิจฉัยฯ และหากผลการวินิจฉัยร้องทุกข์เป็นอย่างไร การเปิดเผยข้อมูลในส่วนราชการบางแห่งที่มีความเกี่ยวข้องในเรื่องของสวัสดิภาพและความปลอดภัยของประชาชนนั้นจะถูกนำไปใช้เป็นการในชั้นศาลได้หรือไม่ ในกรณีคืออาญาหรือคดีแพ่ง

ผอ. สขร.

ในความจริงแล้วนั้น ทางคณะกรรมการวินิจฉัยเราดูแลเรื่องข้อมูลข่าวสารฯ ที่ไปขอไม่ได้ดูไปถึงบุคคลที่มีปัญหาเรื่องคดีอาญาอยู่ ในกรณีที่บุคคลเหล่านั้นมาขอข้อมูลว่าอยากรู้ว่าใครมาให้ปากคำบ้าง ซึ่งการให้ข้อมูลตรงนั้นคณะกรรมการฯ จะระมัดระวังในเรื่องพยานโดยจะลบชื่อพยานออก แต่ถ้าถามว่าเราจะมีมาตรการคุ้มครองพยานอย่างไร คุ้มครองโดยการไม่เปิดเผยชื่อเค้า นั้นเป็นวิธีการหนึ่งส่วนมากเราจะเรียกเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ที่ทำเอกสารเหล่านั้นมาชี้แจงว่า ข้อมูลที่คุณทำนั้นสามารถเปิดเผยได้ไหม เจ้าหน้าที่ที่ต้องเข้ามาให้เหตุผลกับคณะกรรมการฯ ว่าสาเหตุใดถึงให้ไม่ได้ และเรายังไม่เคยเรียกพยานที่ร้องเรียนมาให้ปากคำเลย และทางคณะกรรมการฯ ก็จะให้ความคุ้มครองในระดับที่น่าพอใจ ซึ่งหมายถึงการไม่เปิดเผยพยานและข้อความที่อ่านแล้วสื่อให้ถึงตัวพยานได้ จะปิดหมด นอกจากเรื่องธรรมดาเล็กๆ น้อยๆ ก็พอจะสามารถเปิดเผยได้ ไม่น่ามีปัญหาอะไร แต่ถ้าเป็นกรณีที่เป็นเรื่องคอขาดบาดตาย หรือสามารถเกี่ยวข้องถึงชีวิตทางเราก็ไม่เคยเปิด

พันตำรวจโท วรทัต

ขอเสริมในเรื่องนี้โดยจะขอยกตัวอย่าง ประชาชนมาร้องเรียนการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐไปยังผู้ตรวจการสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ตรวจสำนักนายกรัฐมนตรีรับเรื่องมาแล้วก็ส่งให้จังหวัดดำเนินการตรวจสอบและก็รายงานผล ซึ่งกรณีการดำเนินการเรื่องร้องเรียนนั้น มีมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ที่ให้การที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการต่างๆ ไว้ การดำเนินการต่างๆ ต้องเป็นไปในทางลับและต้องมีมาตรการในการคุ้มครองเรื่องต่างๆ ไม่ให้เกิดอันตรายกับผู้ร้องเรียน ปรากฏว่า พอผู้ตรวจสำนักนายกฯ ส่งเรื่องให้จังหวัดซึ่งก็เป็นเรื่องลับ และทางจังหวัดก็ส่งเรื่องให้ทางตำรวจดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงไม่ทราบว่าจะตรวจสอบยังไง ปรากฏว่าผู้ถูกร้องเรียนไปทราบความ และก็นำเรื่องนี้ไปแจ้งความไปดำเนินคดีกับผู้ร้องเรียนในข้อหาหมิ่นประมาท ผู้ร้องเรียนก็เลยมาเล่นงานย้อนกลับว่า มีการเปิดเผยหนังสือร้องเรียนของเค้า ซึ่งส่วนนี้เป็นข้อแนะนำว่า ถ้าหากเป็นกรณีการทำงานในทางลับ ต้องดำเนินการไปตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ หมายถึงคนที่สามารถเข้าถึงข้อมูลต้องเป็นคนที่มีความน่าเชื่อถือที่สามารถเข้าถึง

ความลับได้ และผู้ดำเนินการในทางลับก็ไม่ใช่ว่าใช้แบบมั่วไปหมด ในส่วนนี้จึงต้องขอให้ดำเนินการกันอย่างรัดกุมและให้เป็นไปตามระเบียบความลับของทางราชการด้วย

คำถาม

ถ้าสมมติว่ามีคนร้องเรียนเจ้าหน้าที่ว่ามีพฤติกรรมเป็นแบบนี้เป็นแบบนี้ แล้วคณะกรรมการฯ ส่งเรื่องมาสอบถาม และปรากฏว่าความจริงไม่ได้เป็นไปตามที่โดนร้องเรียน หรือเป็นไปในกรณีโดนกลั่นแกล้ง แล้วเรามีข้อบังคับหรืออะไรไปจัดการกับผู้ร้องเรียนแบบนี้บ้าง

พันตำรวจโท วรทัต

ผลสรุปของการร้องเรียนนั้นมันจะมีผลออกมาได้หลายอย่าง คือ เป็นจริงตามร้องเรียน ก็ดำเนินการตามวินัยกับผู้ถูกร้องเรียนต่อไป ถ้าไม่เป็นจริงก็แบ่งเป็น 2 กรณี คือ ไม่เป็นจริงเพราะไม่มีใครกล้าเป็นพยาน มีพฤติการณ์แต่ไม่มีหลักฐานที่ยืนยัน เพราะไม่มีหลักฐานที่จะเอาผิดเค้าได้ มีแต่หนังสือร้องเรียน ซึ่งบางครั้งหนังสือร้องเรียนนั้นก็เป็นการแฉจดหมายสนทนา อีกรกรณีคือร้องเรียนแล้วมีข้อมูลดำเนินการของเจ้าหน้าที่นั้นผิดจริง เราก็สามารถดำเนินการต่อได้ แต่ที่สำคัญคือการร้องเรียนกลั่นแกล้ง ถามว่าเราจะสามารถปกป้องคุ้มครองผู้ถูกร้องเรียนอย่างไร หน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงก็ตรวจสอบ ถ้าเห็นว่าเป็นการร้องเรียนกลั่นแกล้งก็ยุติเรื่อง ไม่มีมูล และถ้าถามว่าเราต้องเอาเรื่องกลับผู้ร้องเรียนไหม อันนี้เราควรต้องมองแบบกลางๆ ว่า เราทำงานราชการแล้วก็เหมือนกับเป็นเป้าให้เค้าดำเนินการ บางทีเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ร้องเรียนว่า เจ้าหน้าที่น่าจะบกพร่องใช้อำนาจหน้าที่ไม่ถูกต้อง เราน่าจะมองเป็นการให้ประโยชน์ต่อส่วนงานราชการการช่วยตรวจสอบการทำงานของจริง

คุณเยี่ยมศักดิ์

ผมมีกรณีหนึ่งที่ถูกร้องเรียนกลั่นแกล้ง เคยมีอาจารย์คนหนึ่งถูกร้องเรียนกลั่นแกล้ง แล้วถูกส่งเรื่องไป ป.ป.ช. บอกว่าไม่มีมูลไม่มีความจริง แบบนี้มันเสียหาย ในกรณีแบบนี้ผู้ที่ถูกร้องเรียนนั้นถือว่าได้รับความเสียหายโดยตรง แต่ถ้าไม่คิดใจก็เลิกกันไป แต่ถ้าท่านจะเอาเรื่องผู้ร้องเรียนก็เป็นสิทธิของท่าน คงไม่ใช่เรื่องของหน่วยงานที่จะไปตาม เพราะหน่วยงานต้องการเบาะแสมาจากประชาชน ถ้าราชการไปเอาเรื่องจากประชาชน ราชการก็จะยิ่งเสียหายมากกว่า เพราะบางทีประชาชนจะไม่กล้าร้องเรียน เพราะกลัวว่าหน่วยงานจะเป็นพวกเดียวกับหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่พวกเขาร้องเรียน ก็มีหลายครั้งที่เจ้าหน้าที่โดนร้องเรียน แล้วพอพิจารณาแล้วว่าเป็นความจริงเรื่องจบ ผู้ถูกร้องเรียนก็มาขอเอกสารร้องเรียน ก็ขึ้นอยู่กับ คณะกรรมการฯ จะชั่งน้ำหนักว่าควรจะคุ้มครองฝ่ายใด หลักก็คือต้องคุ้มครองผู้ร้องเรียนไว้ก่อน แต่เรื่องแบบนี้เป็นการร้องเรียนโดยการกลั่นแกล้งก็สมควรจะเปิดเผยให้ แล้วเค้าก็ได้ข้อมูลตรงนั้นไปฟ้องในคดีหมิ่นประมาทต่อไป

คำถาม

หน่วยงานของผมถูกขอข้อมูลแล้วให้ช่วยส่ง FAX ไปให้ แต่เวลาส่งไปนั้นหน่วยงานต้องเสียค่าใช้จ่าย และเค้าก็ไม่ได้ทำหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรมาด้วยว่าจะขอข้อมูล ทำให้ทางหน่วยงานมองว่า

ทำไมใช้ FAX บ่อย ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากในแต่ละเดือน ซึ่งในบางทีเค้าก็ขอแบบง่ายๆ ให้ช่วยส่งไปให้ด้วย จะเอาไปทำรายงาน อยู่กรุงเทพฯ ไม่สะดวกที่จะเดินทางมา แบบนี้เราควรทำอย่างไร

คุณเยี่ยมศักดิ์ฯ

โดยหลักแล้วเป็นค่าใช้จ่ายที่ทางหน่วยงานต้องแบกภาระ ก็เป็นเหตุผลที่จะไม่ให้ข้อมูลข่าวสารตรงนั้นก็ได้ แต่เราก็สามารถพูดคุยกับผู้ขอข้อมูลก่อนได้ว่าให้ช่วยทำเป็นคำขอในลักษณะลายลักษณ์อักษร เพื่อที่เราจะได้สามารถใช้เป็นหลักฐานในการแสดงค่าใช้จ่ายในการดำเนินการที่เค้าขอเรามาได้ หรือไม่เราก็สามารถบอกอัตราค่าบริการในการขอสำเนาหรือค่าจัดส่งได้ แต่ต้องไม่เกินตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนดเอาไว้

คำถาม

งานวิจัยที่เป็นการผลิตไม่ผล ที่เป็นการเอกสารเผยแพร่กรณีที่เป็นนักวิจัยต่างประเทศที่เข้ามาดูงานแล้วขอเอกสารเหล่านี้ ไม่ทราบว่าจะสามารถขอข้อมูลได้ไหมหากในกรณีที่เค้าเป็นชาวต่างชาติ มันจะไปเกี่ยวข้องกับเรื่องของความมั่นคงหรือไม่

ผอ. สขร.

ก็ไม่เป็นไร เพราะเค้ามาขอเอกสารที่ไว้เผยแพร่ทั่วไป และเราก็จัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ไว้อยู่แล้วด้วย เว้นแต่ทางหน่วยงานเห็นว่าเป็นข้อมูลที่ให้ได้เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับเท่านั้น ก็ยังไม่ได้เผยแพร่ทั่วไป อันนั้นก็ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของหน่วยงานว่าจะให้ได้หรือไม่ได้ เพราะกฎหมายนี้ไม่ได้ตั้งใจบริการชาวต่างด้าวให้เฉพาะคนไทย แต่หากเราเห็นว่าไม่น่าเสียหายก็สามารถให้ได้เพื่อสัมพันธ์ไมตรี ไม่ผิดอะไร

พันตำรวจโท วัชรฯ

ในเรื่องของการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย ปกติก็สามารถเผยแพร่ให้ได้ เพราะถือเป็นข้อเท็จจริงในการปฏิบัติ เราให้ไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ งานวิจัยบางอย่างโดยเฉพาะงานของต่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องข้อมูลของไทยแล้ว เค้าได้ผลการวิจัยมาก็นำไปจดลิขสิทธิ์เป็นงานของต่างประเทศในส่วนนี้ผมขอเสนอไว้ว่าให้ท่านใช้มาตรา 20 (2) ของ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ กำหนดเงื่อนไขการใช้ข้อมูลที่ได้ไป ห้ามนำไปจดลิขสิทธิ์ที่เป็นเจ้าของของตัวผู้วิจัยผูกมัดไว้เลย ห้ามนำไปเป็นลิขสิทธิ์ส่วนตัวให้ใช้ในการเผยแพร่ในเรื่องของการสาธารณะ เพราะเคยมีการนำไปจดลิขสิทธิ์แล้วกลายเป็นสิทธิของนักวิจัยต่างประเทศไปเลย

ถ้าไม่มีท่านใดสอบถาม ดิฉันก็จะขออนุญาตยุติการสนทนาไว้แต่เพียงเท่านี้ ต้องขอขอบคุณทุกท่านมาก สวัสดีค่ะ